

LiepU un LU konference

“Vides izglītība ilgtspējīgai attīstībai”

2010. gada 11. decembrī

ILGTSPĒJĪGĀS ATTĪSTĪBAS SCENĀRIJI

LiepU prof. Oskars Zīds

IEVADAM - MOTO

Mičurins – mūsu pienākums ir ņemt no dabas visu, ko tā dod...

Globālā sasilšana, Latvijas resursu nemērķtiecīga izlietošana (meži, cilvēkresursi – emigrācija), valsts teritoriālā reforma un novadu efektivitāte, cilvēka mūža garums, izglītības sistēmas “mūžīgās reformas” u.c.

KO, KĀ, KAM darīt?

Lai situācija kardināli mainītos, šodien, pašlaik 3-tūkstošgades sākumā, kad joprojām valda globālās, lokālās, personīgās krīzes situācija.

21. gadsimta kopējā paradigma ir:

- mācīties domāt sistēmiski,
- noteikt savu vietu un atbildību sabiedrībā,
- būt gan vērtību patērētājam, gan to radītājam,
- būt atbildīgam par uzticēto misiju neatkarīgi no dzimuma , tautības, izglītības, ieņemamā amata.

JĒDZIENS ILGTSPĒJĪGĀ ATTĪSTĪBA

(ES vides ministri 2006.g. jūnijs)

— attīstība, kas apmierina šīs paaudzes vajadzības, neapdraudot nākamo paaudžu iespējas apmierināt savējās.

Tā ir attīstība, kas nodrošina Zemes spēju uzturēt dzīvību visā savā daudzveidībā.

Tā balstās uz demokrātijas, dzimuma līdztiesības, solidaritātes un likuma varas principiem, **kā arī pamattiesību** t.sk. brīvības un vienādu iespēju levērošanu.

Tā ir orientēta uz šīs un turpmāko paaudžu pastāvīgu dzīves kvalitātes uzlabošanu un labklājības veicināšanu.

Tā veicina dinamisku ekonomiku, pilnīgu nodarbinātību, augstu izglītības līmeni, labu medicīnisku aprūpi, sociālu un teritoriālu kohēziju un vides aizsardzību MIERĪGĀ un DROŠĀ PASAULĒ, respektējot kultūras daudzveidību.

ILGTSPĒJAS PUZLE

(Pēc E.Römpczyk, Gribam ilgtspējīgu attīstību, Rīga, 2007.)

Jautājums

- **VAI IESPĒJAMA ILGTSPĒJA UN GLOBALIZĀCIJA.**
- **ir un būs nākamo gadu desmitu fundamentālais konflikts.**

**DIMENSIJAS – EKONOMIKA, SOCIĀLĀ JOMA, VIDE,
VARA, MILITĀRĀ SFĒRA**

KĀ RĪKOJAS LATVIJĀ?

Nacionālās attīstības plāns 2007. – 2013.g.

TRĪS ATTĪSTĪBAS SCENĀRIJI

- Atpalicība
- Stagnācija
- Izaugsme

ATPALICĪBAS SCENĀRIJS – turpinās nekoordinēts attīstības process, augot bāzes līmenim, attīstības tempi strauji samazinās, pastiprinās spriedze sabiedrībā, nākotnes mērķu īstenošana top problemātiska, Latvija kļūst par ES otrās šķiras valsti.

STAGNĀCIJAS SCENĀRIJS – attīstības process pielāgojas lēnākajiem, vienas paaudzes laikā Latvija nespēj panākt ES valstu vidējo dzīves līmeni, sabiedrībā zūd motivācija ilgtermiņa ieguldījumiem, darbībā un arī izglītības iegūšanai.

IZAUGSMES SCENĀRIJS – nepārtraukta, ātra un visos līmeņos sabalansēta attīstība, izmantojot mūsu salīdzinošās priekšrocības un izvirzot mūsu rīcībā esošajiem resursiem atbilstošu kopīgu ilgtermiņa attīstības mērķi, kas ir cilvēka dzīves kvalitātes pieaugums, balstīts uz zināšanām un gudrību, to personīgu izmantošanu. Ir nepieciešama zināšanu pārvaldība, koordinēta un virzīta zināšanu vadīšana, uzkrāšana, izplatīšana un lietošana, kas ir ekonomikas un sociālās dzīves pamatā, aptverot visu valsti un sabiedrību.

OBJEKTĪVO UN SUBJEKTĪVO FAKTORU IETEKME [1]

Katru no šiem scenārijiem ietekmē vairāki **objektīvi nosacījumi**: ekonomiskais potenciāls, zinātnes un tehnikas attīstības tempi un to pārnese izglītībā, iedzīvotāju dzimstība un mūža ilgums, izglītībā strādājošo pedagogu novecošanās u.c.

OBJEKTĪVO UN SUBJEKTĪVO **FAKTORU IETEKME [2]**

Subjektīvo faktoru ietekmi uz katru no scenārijiem iespējams mainīt, izmantojot sabalansētu valsts reģionālās attīstības politiku un izglītības politiku kā tās būtisku sastāvdaļu. Svarīgs subjektīvais faktors ir dažādo partiju un kustību vienota pieeja izglītībai kā visaptverošai sabiedrības vadībai. Ikviena izglītības iestāde (no pirmsskolas līdz augstākajai izglītībai, interešu un mūžizglītības realizētajām) ir institūcija, kura, veidojoties par mācīties spējīgu organizāciju, sekmē un nodrošina dimanisku attīstību katram skolēnam un pedagogam, apmierinot sabiedrības vajadzības pēc konkurētspējīgas izglītības.

Latvijas ilgtspējīgas attīstības dinamiski un rezultātu ietekmējošie **IZAICINĀJUMI**

- pārmaiņu īstenošanas scenārija izvēle un tā dinamiska īstenošana;
- optimālas izglītības sistēmas un izglītības institūciju tīkla izveide;
- izglītības satura aktualizēšana, ievērojot pāreju no zināšanu un prasmju apguves uz kompetenču veidošanu;
- spēja un gatavība pieņemt pārmaiņas, mainīt domāšanu, motivāciju, darba organizāciju un pārvaldību, sasniegumu izvērtēšanu;
- ikvienas izglītības institūcijas konkurētspēja un tās palielināšana gan valsts iekšienē, gan starptautiskā mērogā.

Stratēģija Eiropa 2020

(Lisabonas stratēģijas pēctece)

Prioritātes:

Gudra (smart) izaugsme – uz zināšanām un inovācijām balstīta ekonomikas attīstība.

Ilgspējīga izaugsme – zaļā, konkurētspējīgā un resursus taupošā ekonomika.

Iekļaujošā izaugsme – ekonomika ar augstu nodarbinātības līmeni nodrošinot sociālo un teritoriālo kohēziju.

NOBEIGUMĀ

- KAD TAD, JA NE TAGAD,**
- KAD TAD, JA – NE MĒS , JA – NE ES.**